

ARKKITEHTUURIPOLIITTISTA OHJELMAA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Työryhmän kokous 11

Aika 28.10.2020 klo 13–16

Paikka Etäkokous, Google Meet -alusta

Paikalla

Työryhmän jäsenet:

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän puheenjohtaja
Kulttuuriasianneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän 1. varapuheenjohtaja
Yliarkkitehti Harri Hakaste, ympäristöministeriö, työryhmän 2. varapuheenjohtaja
Yliasiamies Markku Hedman, Rakennustietosäätiön RTS sr
Professori Pekka Heikkinen, Aalto-yliopisto
Puheenjohtaja Henna Helander, Suomen arkkitehtiliitto SAFA
Kehittämispäällikkö Anne Jarva, Suomen Kuntaliitto
Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto
Toimitusjohtaja Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy
Erytysiasiantuntija Olli Voutilainen, työ- ja elinkeinoministeriö

Pysyvät asiantuntijajäsenet:

Tiedekeskuksen päällikkö Heikki Hepoaho, Metsähallitus
Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö (*saapui 14.06*)
Yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö
Erytysiasiantuntija Matti Kuittinen, ympäristöministeriö
Kulttuuriasianneuvos Mirva Mattila, opetus- ja kulttuuriministeriö
Ympäristöneuvos Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö

Sihteeristö

Toiminnanjohtaja Katarina Siltavuori, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Viestintäpäällikkö Miina Jutila, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, työryhmän sihteeri
Asiantuntija Heini Lehtinen, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Katja Lindroos, Urban Practice / Arkkitehtuurin tiedotuskeskus

Estyneet

Opetusneuvos Mikko Hartikainen, Opetushallitus
Museonjohtaja Reetta Heiskanen, Helsingin kaupunginmuseo
Puheenjohtaja Vesa Humalisto, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL
Arkkitehti, varapäällikkö Anni Laurila, WSP Kaupunkiarkkitehtuuri
Neuvotteleva virkamies Anne Mattero, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erytysiasiantuntija Pilvi Nummi, Aalto-yliopisto
Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi, Jyväskylän kaupunki

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Kokous avattiin klo 13.01. Hyväksyttiin asialista.
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Apoli-raportin käsittely ja keskustelua

Käytiin läpi apoli-raporttiluonnosta ja pyydettiin kommentteja raporttiluonnoksen sisältöön. Työryhmän jäsenet voivat lähettää kommentteja sähköpostitse 6.11.2020 mennessä sihteeristölle.

Raportin otsikko

Raportin otsikkoehdotus on 'Kestävä arkkitehtuuri rakennetaan nyt'.

- Esitettiin otsikkoon sanaa 'arkkitehtuuri' tai 'suunnittelu'
- Todettiin, että sana 'arkkitehtuuri' tulee otsikon yhteyteen joka tapauksessa alaotsikkoon 'Uusi arkkitehtuuripoliittinen ohjelma'
- Nostettiin esiin, että arkkitehtuuri-sanana käyttöä ei tulisi välttää, vaikka laajemmin puhutaankin rakennetusta ympäristöstä
- Päätettiin, että otsikkoehdotuksia voi lähettää sihteeristölle kokouksen jälkeen

Tiivistelmä

- Raporttiluonnos ei vielä sisällä tiivistelmää. Kysyttiin tiivistelmän kirjoittamisesta ja todettiin, että tiivistelmän kirjoittaminen on haastava tehtävä. Tiivistelmä kirjoitetaan prosessin päätteeksi

Esipuhe ja johdanto

- Ei työryhmän jäsenten kommentteja

Visio 2035

- Todettiin, että vuonna 2035 Suomen tulisi olla jo hiilinegatiivinen, ja arkkitehtuurin tulisi toimia edelläkävijänä
- Ehdotettiin, ettei visiolla olisi aikataulumäärettä, sillä arkkitehtuuripolitiikka on jatkuvaa
- Toivottiin vahvempia sanamuotoja, jotta visiosta tulisi kunnianhimoisempi
- Ehdotettiin, että luvun I vision 'vähähiilisyys ja kiertotalous' voisi tiivistää muotoon 'hiilineutraali kiertotalous', jota esimerkiksi Sitra käyttää
- Todettiin, että 'kestävyys' on suomen kielellä haastava termi, sillä 'sustainability' -merkityksen lisäksi sen voi ymmärtää myös esimerkiksi teknisestä lujuusopin näkökulmasta

Luku I (ilmastonmuutos)

- Ei työryhmän jäsenten kommentteja

Luku II (osallisuus ja yhdenvertaisuus)

- Keskusteltiin ihmiskeskeisyydestä ja termin 'ihminen' nostamisesta otsikkoon. Esitettiin puheenvuoroja, joissa tuotiin esiin syväekologinen sekä post- ja ekohumanistiset näkökulmat arkkitehtuuriin. Päätettiin tuoda nämä näkökulmat

esiin apoli-raportissa. Ehdotettiin myös vahvempaa planeettakestävyyden huomioimista

- Kysyttiin, eikö 'yhdenvertaisuus' sisällä 'osallisuutta'
- Ehdotettiin uutta otsikkoa: 'Hyvin suunniteltu ympäristö lisää osallisuutta ja hyvinvointia'. Kannatettiin ehdotusta
- Kommentoitiin tekstin sijoittajalähtöisyyttä pienten asuntojen tuottamisessa ja ehdotettiin lauseen muotoilemista selkeämmäksi
- Kysyttiin puurakentamisen roolista apolissa; koetaanko puu ainoastaan perinteisenä materiaalina vai modernina, ilmastoviisaana ratkaisuna. Esitettiin puurakentamisen sisällyttämistä vahvemmin apoli-raporttiin
- Todettiin, että määritelmän 'moniaistiset rajoitteet' tulisi olla selkeämpi

Luku III (talous)

- Ei työryhmän jäsenten kommentteja

Luku IV (merkitys)

- Ei työryhmän jäsenten kommentteja

Luku V (koulutus ja tutkimus)

- Lukuun tullut runsaasti kommentteja ja muutoksia, ja luku on muuttunut melko paljon. Lukua tulee vielä työstää
- Todettiin, että luku sisältää runsaasti asioita, joita jo tehdään aktiivisesti
- Keskusteltiin koulutuksen vastuutahoista ja korkeakoulujen autonomiasta
- Päätettiin palata luvun V edelliseen versioon ja tehdä tarvittavat muutokset siihen uudelleen

Prosessi

- Apoli-prosessin alkuvaiheessa on keskusteltu, että raporttiin sisällytetään lyhyt kuvaus siitä, miten apoli2020 tehtiin. Prosessikuvausta ei ole vielä sisällytetty apoli-raportin luonnokseen
- Ehdotettiin järjestettäväksi säännöllisiä apoli-seurantaseminaareja. Todettiin, että tämäntyyppinen foorumi voidaan toteuttaa OKM:n ja YM:n toimesta apolin jalkautus- ja seurantavaiheessa
- Päätettiin, että prosessin kuvaus sisältää lyhyesti apoli-prosessin vaiheet ja maininnan siitä, että OKM ja YM vastaavat apolin jalkautuksesta ja seurannasta. Seuranta-kappaleeseen lisätään kaksi toimenpidettä: ministeriöiden vastuu ja säännölliset foorumit

Käynnissä olevat hankkeet

- Päätettiin, että käynnissä olevia hankkeiden lista sisällytetään apoli-raportin liitteeksi. Listaan nimetään hankkeen otsikko, toteuttajataho sekä mahdollisesti linkki hankkeen verkkosivulle
- Muutetaan otsikko muotoon 'Käynnissä olevia hankkeita', sillä lista ei ole kattava

3. Työryhmän jäsenten esille ottamat asiat

Apoli-raportin visuaalisuus

Nostettiin esiin apoli-raportin visuaalisuus ja kuvavalinnat. Todettiin, että raportin visuaalinen ilme toteutetaan raportin valmistelun viimeisessä vaiheessa mahdollisen lausuntokierroksen jälkeen.

Työryhmän rooli ohjelmatyössä

Nostettiin esiin, että ohjelmaehdotus on työryhmän ehdotus, eikä ulkopuolisia elementtejä tulisi tuoda ehdotukseen ilman työryhmän suostumusta. Todettiin, että viimeiseen raporttiluonnokseen merkitään aiemmista luonnosversioista muuttuneet raportin kohdat.

4. Muut asiat

Apoli-raportin viimeistely

Työryhmän jäsenet toimittavat kommenttinsa heille 27.10.2020 lähetettyyn apoli-raportin luonnokseen 6.11.2020 mennessä. Työvaliokunnan edustajat käsittelevät tekstin, toimenpiteet ja vastuutahot, ja toimenpiteitä muokataan tai hienosäädetään tarvittaessa toteuttajatahojen kanssa käytyjen keskusteluiden perusteella. Raportti viimeistellään edellä mainittujen kommenttien ja keskustelujen pohjalta. Viimeistely raportti lähetetään työryhmälle marraskuun 2020 lopulla. Tämän jälkeen raporttiin tehdään tarvittaessa viimeiset välttämättömät muutokset ja lopullinen raportti toimitetaan työryhmälle. Ehdotus pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Ministereille toimitetaan tekstiversio apoli-ohjelmasta, joka on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle luovutuksen jälkeen. Työryhmän vastuu ja työ päättyvät ohjelmaehdotuksen luovuttamiseen ministereille.

Mahdolliset lausuntokierroksella tulleet muutokset raporttiin toteutetaan ministeriötyönä. Mikäli työryhmän jäsenet niin toivovat, lausuntokierroksen jälkeen on mahdollista järjestää etäkokous, jossa käsitellään lausuntokierroksella tulleita palautteita. Valmiista työstä toteutetaan julkaisu.

Eriävän mielipiteen esittäminen

Työryhmän jäsenten on mahdollista jättää työryhmän raportista eriävä mielipide, mikäli he kokevat, etteivät voi allekirjoittaa lopputulosta tai jokin raportissa ei ole kohdallaan. Perinteisesti eriävä mielipide jätetään työryhmän viimeisessä kokouksessa. Koska apoli-dokumentti ei ole vielä valmis, eriävän mielipiteen perusteluineen voi halutessaan jättää kirjallisesti. Lausunto liitetään tähän muistioon.

Luovutustilaisuus

Perinteisesti työryhmä luovuttaa ohjelmaehdotuksen ministereille. COVID19-tilanteen vuoksi luovutustilaisuuden toteuttamisesta on sovittava erikseen ministereiden kanssa. Mahdollisesti ohjelmaehdotus luovutetaan hybriditilaisuudessa eli sekä paikan päällä että verkkotilaisuutena.

Kiitokset

Kokous oli apoli-työryhmän viimeinen kokous. Puheenjohtaja esitti lämpimät kiitoksensa ohjelmaehdotuksen toteuttamisesta apoli-työryhmän jäsenille sekä apoli-ohjelmatyön varapuheenjohtajille ja sihteeristölle.

5. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14.52.